



Livsmiljöenheten/Kultur

Kopia  
Se förteckning  
sid 3

Länsstyrelsen i Gotlands lä

<input type="checkbox"/> Riksantikvarieämbetet och
<input type="checkbox"/> Statens historiska museer
Ink. 1997 -04- 2 4
Dnr.....

97 -03- 2 0

Överklagande har ej skett  
inom föreskriven tid.

*Eva Jacobsson*  
Eva Jacobsson  
Registrator

Byggnadsminnesförklaring (BM) av fastigheten Skolan 1, konstmuséet, med adress  
S:t Hansgatan 21, i Visby

Visby innerstads stadsplanstruktur och bebyggelse utgör ett unikt exempel på hur två ekonomiska expansionsperioder, hansatiden och 1700-talets andra hälft, avspeglas i en välbevarad stadskärna. Den sammansatta bebyggelsemiljön, speglade gångna tiders byggnadsskick, gör innerstaden till ett synnerligen märkligt bebyggelseområde.

Den f d folkskolebyggnaden, nu konstmuseum, tillkommen efter folkskolestadgan år 1842, tillhör en senare expansionsfas i stadens utveckling och utgör ett värdefullt exempel på tidiga folkskolebyggnader i borgerlig småstadsmiljö.

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 3 kap 1 § första stycket lagen (1988:950) om kulturminnen m m denna fastighet för byggnadsminne (BM).

BM-förklaringen av ovan angivna fastighet omfattar endast museibygnaden i enlighet med skyddsföreskrifterna nedan.

### BYGGNADSBESKRIVNING

Byggnaden har en stomme av kalksten i två våningar med källare och inredd vind. Huset uppfördes åren 1847-48 som Visbys första folkskola efter ritningar av C. Bergman och blev sedermera stadens småskola. År 1988 totalrenoverades byggnaden inför det då nyttillkomna konstmuséets etablering i lokalerna. Därvid moderniserades och förändrades byggnadens interiör efter ritningar av arkitekt Per-Erik Nilsson.

Byggnaden har en nyhuggen sockel av tuktad kalksten åt Ö. På den muromgärdade södra sidan är kalkstensgrunden synlig. På de övriga sidorna är sockeln spritputsad svartgrå. Till källaren finns åt V två äldre luckor med liggande gråmålad panel, fyra källarfönster och en gjuten nedgång, tillkommen 1931 med en dörr från 1954. Byggnaden har en slät kalkputs, avfärgad med guldockra. Åt Ö finns två portaler med träportar från 1954. De putsade omfattningarna är vita och har profilerade överstycken. Åt V finns en likadan portal men med dubbla portar samt med en hög kalkstentrappa framför. Över ytterdörren åt S finns ett

plåtklätt skärmtak. Fönstersnickerierna är vita och sitter i de ursprungliga karmarna. I gavelspetsarna finns vardera ett halvcirkelformat äldre vindsfönster.

Den vita profilerade gesimsen kragar runt hörnen och är avtäckt med svart plåt. Taket är täckt med tegel. Centerade och vid takfoten finns på vardera takfall en plåtklädd takkupa, med ursprungliga helspröjsade fönster. Vid den nedre kanten av takkupan åt Ö finns en flaggstång. I vardera ända av byggnaden finns en plåtklädd ventilationshuvar och något norr om mitten finns en tegelskorsten.

Invändigt kvarstår hjärtväggen till sin huvuddel medan de flesta mellanväggar varav några av skiftesverk, revs 1988. En bit av det äldre bjälklaget har lämnats synligt i bottenvåningen liksom en äldre pelare, vilken troligen är en återanvänd mast från ett segelfartyg. Av inredningen kvarstår endast en hög profilerad fotlist i den övre våningen samt några innerdörrar med speglar.

År 1949 byttes alla byggnadens fönster, vilka tidigare var helspröjsade och försedda med mitt- och tvärpost. Vinden inreddes 1954 för att inrymma skolkök och matsal. I samband med detta byggdes ett nytt invändigt trapphus med entrédörr åt SV. Vidare togs 14 stycken takfönster upp i takfallet åt NV samt två nya fönster i vindsvåningen åt SV.

### SKYDDSFÖRESKRIFTER

Länsstyrelsen meddelar enligt 3 kap 2§ lagen (1988:950) om kulturminnen m m följande skyddsföreskrifter:

1. Ovan angiven byggnad får inte rivas eller till sitt yttre byggas om eller till. Inga förändringar får heller ske vad gäller tak- och fasadmateriell eller övrig exteriör utformning.
2. I byggnadens inre får ej göras ingrepp i eller ändring av murverk och stomme, bärande konstruktioner, äldre träväggar m m .
3. I byggnadens inre får heller ej göras ingrepp i eller ändring av äldre tak- och golvmaterial eller fast inredning såsom spegeldörrar och listverk m m.
4. Byggnaden skall underhållas så den inte förfaller. Vid underhålls- och reparationsarbeten får endast traditionella och till byggnaden anpassade material och metoder användas och utförandet skall ske på sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskar.

### KOMMENTARER TILL SKYDDSFÖRESKRIFTERNA

Avsikten med skyddsföreskrifterna är att inga exteriöra eller interiöra förändringar avseende omtalade delar skall ske. Därför är även mindre förändringar och uppsättning av antenner, räcken, skärmtak, altaner, markiser, skyltar, lampor m m tillståndspliktiga och får endast utföras i samråd med länsstyrelsen

Före underhåll eller restaurering skall kontakt tas med länsstyrelsen, Livsmiljöenheten/ Kultur. Råd om åtgärder ges av länsstyrelsen. Till beslutet bifogas länsstyrelsens förslag till riktlinjer för framtida upprustningsarbeten.

Även för BM prövas bygglovspliktiga åtgärder på sedvanligt sätt i kommunens byggnadsnämnd. Stadsarkitektkontoret bör kontaktas i osäkra fall.

Om det finns särskilda skäl får länsstyrelsen enligt 3 kap 14§ lag om kulturminnen m m lämna tillstånd till ändring av byggnadsminnet i strid med skyddsföreskrifterna.

### ÖVRIGT

Lydelsen i detta beslut har efter samråd med Riksantikvarieämbetet ändrats något jämfört med tidigare förslagen lydelse. Ändringarna är framför allt av redaktionell karaktär, sakinnehållet är detsamma.

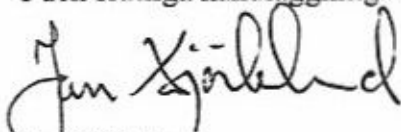
### EV ÖVERKLAGANDE AV BESLUTET

Detta beslut kan överklagas hos länsrätten, se bilaga. Beslutet skall enligt 3 kap 21§ lagen om kulturminnen m m tillämpas utan hinder av att ev talan förs mot beslutet.

### BESLUTANDE M M

Beslut i detta ärende har fattats av länsråd Jan Björklund.  
Föredragande har varit länsantikvarie Marita Jonsson.

Förberedande handläggning har utförts av byggnadsantikvarie Margareta Olsson.  
I den slutliga handläggningen har även deltagit förste länsassessor Nils Strehlenert.

  
Jan Björklund

  
Marita Jonsson

Kopia  
RAÄ  
Byggnadsnämnden  
Gotlands Fornsal  
Kulturnämnden

Kopia av lagakraftvunnet beslut  
RAÄ  
Lantmäterimyndigheten  
Gotlands Fornsal  
Byggnadsnämnden  
Planenheten  
Länsantikvarien

## RIKTLINJER FÖR FRAMTIDA UPPRUSTNINGSSARBETEN (Förslag)

- Enligt foto från början av seklet hade byggnaden då en helt annan karaktär. Fasaderna var ljusa, på ett sådant sätt att portalerna och gesimsen inte framstod så markerade som idag. Dörr- och fönstersnickerier hade en mörk färgsättning, kanske engelskt rött eller brunt. Även de helspröjsade fönstren och de dubbla spegeldörrarna bidrog till byggnadens karaktär.

För att delvis återföra byggnaden till sitt ursprungliga utseende bör såväl fasadernas som snickeriernas färgsättning ändras vid en framtida fasadrenovering. Byggnadens sockel bör då slätputsas.

Vid framtida utbytesbehov kan de nuvarande entrédörrarna samt fönstersnickerierna bytas ut mot repliker av de äldre tre dubbla spegeldörrarna respektive utåtgående helspröjsade fönster med mitt- och tvärpost. Utbyten av detta slag får vara avhängigt byggnadens framtida användning samt de sittande berörda snickeriernas kvalitet och reparerbarhet.

- Vid en framtida fasadrenovering bör inklädnaderna i svartlackerad plåt på taket ändras. Vindskivorna avlägnas. De yttersta raderna av taktegel lägges i bruk. De två plåtinklädda ventilationshuvorna bör ändras till ett utseende som mer liknar en traditionell plåtinklädd skorsten med hantverksmässigt utförande.

- Fönsterluckor i enlighet med en kvarstående kan möjligtvis rekonstrueras till de andra tre källarfönstren.

- Ledstängerna till den västra entrétrappan bör bytas till smidesräcken, då de nuvarande har tjänat ut.

- Sladdragningen till ljusamarturen på den S fasaden skall utföras mer diskret. I samband med en framtida eventuell återgång till byggnadens äldre utseende bör mer tidsenlig ljusamartur väljas.

- Den omgivande tomtens karaktär av skolgård bör bibehållas. I enlighet med detta är det önskvärt att fasta anläggningar som terrassmuren med räcke mot Mellangatan, pollarna med kätting mot S:t Hansgatan eller Erik Olssons mosaik på O gården ej förändras.

(Observera att ändring som strider mot BM:s skyddsföreskrifter kräver länsstyrelsens tillstånd. Bygglovpiktiga åtgärder prövas i kommunens byggnadsnämnd.)

